

CUID 1: FÍS AGUS STRAITÉIS

Caibidil 1: Plean Forbartha Phort Láirge agus an Plean Forbartha

1.0 RÉAMHRÁ

Insíonn an plean forbartha seo an scéal faoi cén áit agus conas a theastaíonn uainn go bhfásfaidh Port Láirge. Tarraingíonn sé ar ár bhfréamhacha stairiúla, agus úsáideann sé ár gcuid scileanna agus saineolais chun leanúint le fás sóisialta, comhshaoil, agus eacnamaíoch go maith sa todhchaí, le fócas ar phobail bheoga agus athléimneacha a chruthú.

Ullmhaíodh an Plean ag Údarás Pleanála Chomhairle Contae Phort Láirge, agus clúdaíonn sé limistéar an údaráis áitiúil ar fad. Is doiciméad pleanála reachtúil é, arna dhéanamh de réir alt 9 (1) den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (arna leasú), agus clúdaíonn sé tréimhse sé bliana ó 2022 - 2028.

Scríobhadh an Plean i gcomhthéacs straitéisí náisiúnta, beartas agus treorach mar a léirítear sa Chreata Pleanála Náisiúnta, Tionscadal Ireland 2040 (NPF), agus straitéis spásúil agus eacnamaíoch Réigiúnach an Deiscirt (SRSES), agus ba chóir é a léamh mar a doiciméad iomlán seachas mar rannóga aonair. Cuireadh an próiseas pleanála plean ar an eolas chomh maith le réimse leathan reachtaíochta atá sonraithe i 1.7 thíos, lena n-áirítear roinnt Treoracha Eorpacha agus a reachtaíocht ghaolmhar, lena n-áirítear (ach gan a bheith teoranta do):

- An Treoir um Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil (2001/42 / CE) (Aguisín 19 Tuarascáil Chomhshaoil)
- Céim 2 Measúnú Riosca Tuilte Straitéiseach (Aguisín 13)
- Measúnú ar an Treoir maidir le Gnáthóga (92/43 / CEE) (Aguisín 20 Tuarascáil Tionchair Nádúrtha)
- Treoir maidir le tuilte (2007/60 / CE)
- Creat-Treoir Uisce (2000/60 / CE)

Tá sé mar aidhm ag an bplean a bheith gonta agus aislingeach, agus díríonn sé ar an méid a theastaíonn uainn a athrú. Déanann sé é seo trí dhíríú ar shaincheisteanna atá tábhachtach go náisiúnta nó go réigiúnach, nó is féidir a dhéileáil is fearr le Comhairle Cathrach agus Contae Phort Láirge, agus ag an gComhairle ag obair i gcomhpháirtíocht le páirtithe leasmhara eile.

Úsáidfear an plean forbartha chun Pleananna Ceantair Áitiúil ina dhiaidh sin (LAP) a threorú, tar éis an Phlean Forbartha seo a ghlacadh. Tá sé i gceist LAPs nua a ullmhú do cheantair i gCathair Phort Láirge, Dún Garbhán, Trá Mhór, Dún Mór Thoir, Port Lách, Lios Mór, agus Gaeltacht na nDéise le linn saolré an Phlean Forbartha seo. Clúdóidh siad seo raon níos leithne de shaincheisteanna pleanála sonracha go háitiúil níos mine. Beidh na bunstraitéisí agus na forálacha criosaithe úsáide talún comhlach de na LAP seo ag teacht le hábhar an phlean forbartha seo.

Tacaíonn Clár Gníomhaíochta leis an bplean a thaispeánann conas a thuigimid ár gcuspóirí agus ár spriocanna le cabhair ónár gcomhpháirtithe / páirtithe leasmhara bunaithe ar na riachtanais chun monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Phlean Forbartha.

Is plean forbartha aonadach é an plean seo do cheantar cónasctha Chathair Phort Láirge agus Contae, agus cuireann sé ionad na bpleananna forbartha baile cathrach, contae agus Dún Garbhán Dún Garbhán agus Pleananna Áitiúla ábhartha. Léiríonn sé chomh maith le leanúntas de chuid PLUTS Phort Láirge (pleanáil, úsáid talún agus staidéar iompair) don chathair, agus féachann an Plean Forbartha seo le leanúint ar aghaidh agus leathnú ar an straitéis sin do na sé bliana amach romhainn, de réir chuspóirí beartais náisiúnta agus réigiúnacha.

1.1 Ár bhFís

Faoi 2028, leanfaidh Cathair agus Contae Phort Láirge ag fás agus beidh sé ag teacht chun cinn le bheith ina n-áit níos mealltaí, níos rathúla, níos athléimní agus inbhuanaithe, atá ancaire ag Cathair Phort Láirge mar an caipiteal réigiúnach, ollscoil agus cathair fhoghlama, agus tiománaí eacnamaíoch don réigiún. Beidh sé ina áit iontach chun cónaí, cuairt a thabhairt agus gnó a dhéanamh.

Aithneoidimid mar an caipiteal réigiúnach agus le haghaidh:

- Ár bhfiontar agus airgtheacht sa gheilleagar eolais agus margaí ardluacha - le fócas ar leith ar bithchógaisíochta, nuálaíocht theicneolaíoch, turasóireacht, bia agus deoch, iascaireacht agus na príomhthionscail;
- Forbairt agus fás ár gcaipiteal oideachais trínár n-ollscoil agus a sineirgíochtaí leis an ngeilleagar níos leithne; agus,
- Ár dtimpeallacht uathúil tógtha, stairiúil, cultúrtha agus nádúrtha, a dhéanfar a chosaint agus, nuair is cuí, a fheabhsú mar phríomhshócmhainn chun tacú le caighdeán ard saoil agus áit.

Beidh cinntí tar éis gníomhú go muiníneach agus thóg sé na cinntí cróga is gá chun geilleagar láidir, athléimneach agus éagsúlú a fhorbairt tuilleadh.

Beidh cur chuige réamhghníomhach déanta ag an gComhairle i leith na forbartha a chuireann forbairt chúí agus inbhuanaithe chun cinn agus a éascaíonn, a éascaíonn, mar sin féin:

- Cinntíonn sé úsáid inbhuanaithe acmhainní nádúrtha;
- Cuireann sé ar ár gcumas maireachtáil laistigh de chumas comhshaoil an cheantair;
- Ár n-athléimneacht le hathléimneacht aeráide a chumasú agus a fheabhsú; agus,
- Cruthaíonn sé sochaí níos oscailte, níos cuimsithí.

Cé go mbeidh an Chomhairle i gceannas ar an mbealach, beidh go leor páirtithe leasmhara agus eagraíochtaí eile a bheith páirteach i bhfís a sheachadadh dár gcathair agus dár gcontae. Chun an fhís a dhéanamh réaltacht, agus chun cur leis an NPF agus le SRSES aidhmeanna a mhéadú fás eacnamaíoch inbhuanaithe agus forbairt uirbeach dhlúth, d'fhorbraíomar sraith aidhmeanna. Is iad seo a leanas:

- Creatlach láidir a sholáthar do chinntí infheistíochta a chabhróidh leis an ngeilleagar réigiúnach a fhás agus a éagsúlú ar bhealach inbhuanaithe, agus feabhas a chur chun cinn agus a éascú i gcáilíocht na beatha i ngach cuid den Chathair agus den Chontae;
- an gá atá le hacmhainní a úsáid níos éifeachtaí agus níos éifeachtaí agus ag an am céanna ag cosaint agus nuair is cuí feabhas a chur ar ár sócmhainní; agus,
- Na dúshláin phráinneacha a bhaineann le hathrú aeráide a ghlacadh.

Chun tacú leis na haidhmeanna seo, beidh ar an bplean seo:

- Déan cinnte go bhfuil go leor tithe agus deiseanna fostaíochta ag an gceantar chun tacú le leibhéal na seirbhísí agus na n-áiseanna a theastaíonn chun caighdeán saoil a chothabháil agus a fheabhsú;
- soláthar leordhóthanach de thalamh críosaithe agus seirbhísithe a chinntiú ag suímh cuí;
- Ár sócmhainní agus acmhainní luachmhara a chosaint agus, nuair is cuí, a fheabhsú, lena n-áirítear bithéagsúlacht, an timpeallacht stairiúil agus nádúrtha, agus ár n-oidhreacht chultúrtha;
- cabhrú le cruthú agus tacaíocht a thabhairt do phobail mheasctha inbhuanaithe, agus soláthar bonneagair ghaolmhar, a chomhlíonfaidh na caighdeáin is airde de dheardh, uirbeach agus tuaithe dearadh, agus freastal ar riachtanais an daonra ar fad;
- Deiseanna a spreagadh le haghaidh nascacht dhigiteach níos mó ar fud na cathrach agus an chontae, agus
- Leathnú, nuair is cuí agus indéanta, agus an úsáid is éifeachtaí a bhaint as an líonra iompair, ag laghdú an gá atá le daoine taisteal agus a chinntiú go bhfuil siúlóidí, rothaíocht agus iompar poiblí ar fáil agus roghanna tarraingteacha.

1.2 An Plean Forbartha i gcomhthéacs

De réir alt 11 (1) (b) (iii) den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú), agus tar éis tabhairt isteach an Chreata Náisiúnta Pleanála (NPF) agus straitéisí spásúlachta agus eacnamaíocha réigiúnacha an Deiscirt (SRSES), Ceanglaítear ar an Údarás Pleanála athbhreithniú a dhéanamh nó a phleananna reatha a athbhreithniú nó a athrú (Cathair Phort Láirge, Contae Phort Láirge, agus Pleananna Forbartha Baile Dhún Garbhán), laistigh de 26 seachtain ó ghlacadh SRSED an Deiscirt. Maidir leis seo, agus de réir alt 11 de na hAchtanna um Pleanáil agus Forbairt 2000 arna leasú (an tAcht), thug Comhairle Cathrach agus Contae Phort Láirge fógra an 20 Iúil 2020 dá rún chun tús a chur leis an athbhreithniú ar na Pleananna Forbartha Cathrach agus Contae atá ann cheana féin agus Plean Forbartha Baile Dhún Garbhán, agus chun Plean Forbartha Cathrach agus Contae aonadach nua a ullmhú.

Chun an plean forbartha a chur i gcomhthéacs, is fiú a thabhairt faoi deara freisin go bhfuil treoirlínte an Phlean Forbartha d'Údaráis Phleanála 2007 (DEHLG) aird a tharraingt ar an ngá atá leis an bplean forbartha chun creataí náisiúnta agus réigiúnacha a úsáid, mar shampla an NPF agus SRSES, chun talamh a threorú agus a struchtúru Polasaithe a úsáid ag leibhéal na cathrach agus an chontae. Soláthraíonn siad seo bonn do chinntí pleanála ó lá go lá. Maidir leis seo ba chóir go mbeadh plean forbartha maith:

- Creat straitéiseach soiléir a chruthú le haghaidh pleanáil chuí agus forbairt inbhuanaithe an cheantair thar thréimhse an phlean, ag teacht le pleanáil fhadtéarmach agus aidhmeanna forbartha inbhuanaithe, lena n-áirítear iad siúd atá leagtha amach sa Chreat Pleanála Náisiúnta (NPF) agus san Eacnamaíocht Spásúil Réigiúnach Straitéis (SRSES).
- Fís ró-chartach a leagan amach d'fhorbairt an cheantair lena mbaineann an plean.
- Léiriú spásúil a thabhairt d'aidhmeanna eacnamaíocha, sóisialta agus cultúrtha na Straitéise Forbartha Contae nó Cathrach.
- a bheith bunaithe ar chomhdhearcadh poiblí agus polaitiúil maidir le creat straitéiseach an phlean.
- Creat soiléir a sholáthar d'infheistíocht san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach i mbonneagar agus i bhforbairt sa cheantar, ag féachaint do phleananna agus do pholasaithe náisiúnta agus réigiúnacha araon.
- Taitneamhachtaí an cheantair a chosaint agus a fheabhsú.
- Treoir shoiléir a thairiscint d'fhorbróirí maidir le tograí forbartha a chumadh agus an t-údarás pleanála chun tograí den sórt sin a mheasúnú.
- Creat beartais a bhunú ina bhféadfar pleananna níos mionsonraithe (ar nós Pleananna Ceantair Áitiúla (LAP) nó pleananna do Limistéir Chaomhantais Ailtireachta (ACA) a dhréachtú) le haghaidh codanna sonracha de cheantar an Údaráis Phleanála.
- A bheith in ann cur i bhfeidhm agus monatóireacht a dhéanamh.

Dá bhrí sin, agus de réir alt 11 (1) (a) den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000, arna leasú (an tAcht), ní mór an t-athbhreithniú ar an bplean forbartha reatha agus ar ullmhúchán plean forbartha nua a bheith nádúr straitéiseach chun críocha a fhorbairt:

- na cuspóirí agus na polasaithe chun straitéis fhoriomlán a sheachadadh maidir le pleanáil chúí agus forbairt inbhuanaithe réimse an Phlean Forbartha;
- an phríomhstraitéis; agus,
- Cuirfear san áireamh oibleagáidí reachtúla aon údaráis áitiúil sa cheantar, agus aon bheartais nó cuspóirí ábhartha de thuras na huaire, ón Rialtas nó ó aon Aire den Rialtas.

Dá bhrí sin, ní mór don Phlean Forbartha fíís shoiléir a lua, infheistíocht shoiléir agus tosaíochtaí eile a sholáthar, agus creatlach chun cur i bhfeidhm a phrionsabal straitéisí a chur i bhfeidhm, chomh maith le beartais shoiléire agus comhsheasmhacha (sonracha, intomhaiste, indéanta, ábhartha, inúsáidte) agus forbairt Creat bainistíochta trína bhféadfar cinnteoireacht intuartha a chinntiú.

1.3 Comhthéacs beartais

1.3.1 An Straitéis Spásúil agus Eacnamaíoch Réigiúnach don Réigiún an Deiscirt (SRSES)

Rinneadh an Straitéis Spásúlachta agus Eacnamaíochta Réigiúnach don Tionól Réigiúnach an Deiscirt (SRSES) ar an 31 Eanáir 2020, agus clúdaíonn sé an tréimhse 2020 - 2026. Sainaithníonn na SRSES spriocanna fostaíochta agus daonra don réigiún atá ag teacht leis an NPF, mar aon le polasáí Cuspóirí chun an fás sin a sheachadadh ar bhealach inbhuanaithe in áiteanna uirbeacha agus tuaithe araon. Trína Ráiteas Fís Féachann na SRSES le:

- Ár n-áiteanna go léir a chothú chun a gcumas iomlán a bhaint amach;
- ár dtimpeallacht a chosaint, agus a fheabhsú;
- obair chun rathúnas eacnamaíoch a bhaint amach agus caighdeán maireachtála feabhsaithe a bhaint amach dár saoránaigh uile;
- Freastal ar fhás agus ar fhorbairt leathnaithe in áiteanna oiriúnacha; agus
- Cáil idirnáisiúnta an Réigiúin a chur chun cinn mar cheann de na réigiúin is cruthaithí, nuálacha, is glaise agus is inbhraite san Eoraip.

Díríonn na SRSES ar mhais chriticiúil a thógáil i gCathair Phort Láirge (chomh maith le cathracha Luimnigh agus Chorcaí), chun fás inbhuanaithe fostaíochta agus daonra a sheachadadh, agus dá bhrí sin feidhm Chathair Phort Láirge a fheabhsú mar inneall le haghaidh fás eacnamaíoch níos leithne i réigiún na cathrach. Leagtar amach ann freisin tíopeolaíocht lonnaíochta.

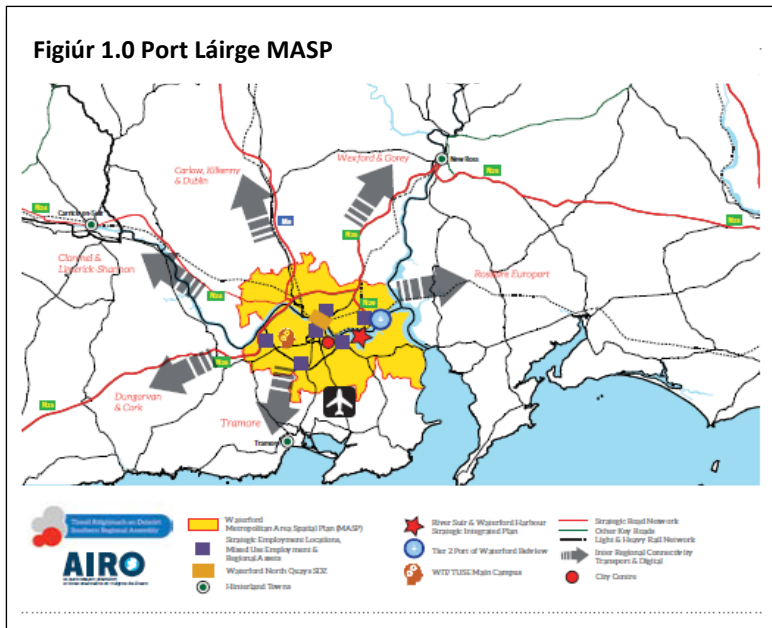
Tá achar na SRSES agus a choincheapa straitéiseacha leathana agus léiriú spásúil na straitéise chun an fhís a bhaint amach mar a bhaineann siad le Port Láirge agus Contae agus Cathair, mionsonraithe a thuilleadh i Roinn 2 de Chuid 1 (Croí-Straitéis) agus Cuid 2 d'Imleabhar 1 .

1.3.2 Cathair Phort Láirge

Aithníonn an MASP gurb é Port Láirge an t-ionad uirbeach is mó in Oirdheisceart na hÉireann, agus an cúigiú cathair is mó sa chúigiú. Is í an fhís do MASP Phort Láirge ná cathair chomhchruinnithe, ó thuaidh agus ó dheas den abhainn (lena n-áirítear limistéir i gContae Chill Chainnigh) a fhorbairt, bunaithe ar na prionsabail fháis inbhuanaithe treorach a bunaíodh i Staidéar Pleanála, Úsáid na

Talún agus Iompair Port Láirge 2004 - 2020 (PLUTS) – i.e mais chriticiúil a thógáil i gcathair dhlúth agus chothrom, comhtháthú úsáid talún agus iompair, forbairt acmhainní oideachais agus ollscoil theicniúil agus ag aithint daoine na cathrach mar chroílár phoitéinseal na cathrach. D'aithin MASP Phort Láirge roinnt spriocanna straitéiseacha. Déantar achoimre go hachomair orthu seo mar:

- Beidh leathnú, fás agus uailmhian sa todhchaí don chathair bunaithe ar chreatlach agus prionsabail áit inbhuanaithe.
- Beidh limistéir uirbeacha ceangailte trí ghníomhartha a fhéachann le nascacht éifeachtach, comhtháite agus inbhuanaithe a sheachadadh.
- Beidh Cathair Phort Láirge ina inneall eacnamaíoch ag tiomáint fás eacnamaíoch réigiúnach trí speisialtóireacht agus nuálaíocht mar aon le bonneagar ábhartha chun fás a sheachadadh agus a chothú.
- Timpeallacht agus cáilíocht saoil ardcháilíochta, mar a léirítear tríd an gcathair shláintiúil, aistriú go dtí todhchaí nialasach agus cáilíocht chomhshaoil a chuimsíonn bonneagar gorm / glas, limistéar uirbeach atá cruthaitheach i dtéarmaí a chultúir, na healaíona agus oidhreacht agus a chothaíonn taithí thurasóireachta feabhsaithe.
- Ceantar cathrach cultúrtha go sóisialta, ilchultúrtha le comhdheiseanna foghlama, le tacaíocht ó ghníomhartha chun eisiámh sóisialta a shárú, foghlaim ar feadh an tsaoil a chothú, rannpháirtíocht i gcinnteoireacht agus ag díriú ar thionscnamh chun tús áite a thabhairt d'athghiniúint na gceantar faoi mhíbhuntáiste.
- Beidh an chathair ina ardán chun dea-chleachtas, tionscnaimh phíolótacha agus nuálaíocht a chur i bhfeidhm, go háirithe maidir le comhoibriú, teicneolaíochtaí suaiteacha, gníomhaíocht aeráide, athghiniúint, fás dlúth agus athghiniúna agus monatóireacht ar chur i bhfeidhm.
- Cur chuige nuálaíoch a fhostú chun tosaíochtaí straitéiseacha a sheachadadh le béim ar leith ar sheachadadh fáis athghiniúna / dhlúth, agus forbairt straitéiseach fostaíochta / cónaithe trí phróisis amhail bainistíocht ghníomhach talún, cur chuige de chineál gníomhaireachta, comhtháthú iomlán úsáide talún agus pleanáil iompair, agus cur chuige nuálach Chun an Chroí-Straitéis (Sprioc 7 Critéar SRSES Aguisín 3 de na SRSES curtha san áireamh agus breithníodh iad sa bhunstraitéis atá mar bhonn agus mar thaca ag an bplean forbartha seo).

Aithníonn Figióir 1.0 an straitéis leathan ar a bhfuil an MASP bunaithe ar shócmhainní agus láidreachtaí straitéiseacha Chathair Phort Láirge agus a cheantar uirbeach. Tá tuilleadh sonraí maidir le gnéithe ábhartha an MASP leagtha amach i gCuid 2 d'Imleabhar 1.

1.3.3 Baile Dún Garbhán

Tugann na SRSES faoi deara gurb é Dún Garbhán (lena n-áirítear Dún na Mainistreach agus Baile an Rodaigh), iar-bhaile contae agus tiománaí eacnamaíoch tábhachtach do Thiar Phort Láirge. Tá an baile athléimneach i dtéarmaí tionscal dúchasach, FDI, miondíol, turasóireacht, seirbhísí agus áiseanna / taitneamhachtaí pobail. Nótaí SRSES go háirithe ainmniú Dhún Garbhán mar Bhaile Seirbhíse Gaeltachta, agus a fheidhm thurasóireachta ar Ghlasbhealach Phort Láirge. Trí chuspóir beartais réigiúnach a chur i bhfeidhm 24, féachann an SRES leis an bhfeidhm seo a neartú is é an fheidhm atá ag fás gníomhaíocht agus daonra eacnamaíoch atá ag fás, agus bonneagar a sholáthar chun tacú leis an bhfás seo; Go háirithe, feabhsaithe maithe agus athghiniúint lár an bhaile, feabhsuithe ar an N25 agus N72, uasghrádú ar sheirbhísí uisce agus dramhuisce, agus feabhsuithe ar mhodhanna iompair inbhuanaithe trí phlean iompair áitiúil a sholáthar don bhaile.

1.4 Measúnú Comhshaoil agus Athrú Aeráide

De réir fhorálacha Alt 10 (1D) den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú), tá polasaithe agus cuspóirí an Phlean Forbartha comhsheasmhach, a mhéid is indéanta, le caomhnú agus cosaint an chomhshaoil.

Tá ullmhúchán an Phlean Forbartha curtha ar an eolas trí Mheasúnacht Straitéiseach Timpeallachta (Tuarascáil Timpeallachta Aguisín 19), agus an Measúnú ar an Treoir maidir le Gnáthóga (Tuarascáil Tionchair Nádúrtha Aguisín 21). Tá ullmhúchán an Phlean curtha ar an eolas chomh maith le Céim 2 Measúnú Riosca Tuilte Straitéiseach (SFRA) (Aguisín 13), a rinneadh de réir Chóras Pleanála an DoCLG / OPW Treorach 'agus Bainistíocht Riosca Tuilte - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála' (2009) . Léiríonn forálacha na gcaibidlí (1, 2 & 3 d'Imleabhar 1, Imleabhar 2 agus Cuspóirí Criosaithe um Úsáid na Talún) ceanglais HDA á n-ionchorprú i gcur i bhfeidhm bheartas an Phlean Forbartha, agus aon phleananna nó creatáil ina dhiaidh sin. Go sonrach, éilíonn beartas oidhreachta i gCaibidil 9 go bhfuil pleananna agus tionscadail a bhfuil tionchar suntasach acu, go díreach nó trí thionchar indíreach nó carnach, ar láithreáin Nádúrtha 2000 (SAC, SPA agus Airteagal 10 Gnáthóg), atá faoi réir Treoir maidir le Gnáthóga Measúnú (Measúnú Cuí) faoi Airteagal 6 den Treoir maidir le Gnáthóga (92 / 43EEC) agus reachtaíocht agus treoirlínte gaolmhara a bhaineann le cinnteoireacht.

Maidir le comhlíonadh na Creat-Treorach Uisce, tá impleachtaí agus riachtanais amhail iad siúd a bhaineann le cáilíocht an uisce a chosaint agus a fheabhsú, agus cuspóirí Phlean Bainistíochta Abhantraí 2018-2021 a dhaingniú, i gCaibidil 9. Na Polasaithe Bainistíochta Comhshaoil Agus tá na cuspóirí ag teacht le Plean Bainistíochta Abhantraí an Cheantair agus mar sin meastar go gcomhlíonann sé comhlíonadh na gCuspóirí cáilíochta uisce faoin gCreat-Treoir Uisce.

Chomh maith lenár n-oibleagáidí faoi Alt 10 (2) (n) den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000, arna leasú, a léirítear sna straitéisí lárnacha agus lonnaíochta go háirithe, tá cúinsí agus bearta eile athraithe aeráide san áireamh i gcaibidlí 9 agus Caighdeáin Bhainistíochta Forbartha in Imleabhar 2, ag tarraingt ar ár Straitéis Oiriúnaithe Aeráide Phort Láirge 2019, an Plean Gníomhaíochta Náisiúnta Aeráide 2019, agus gníomh aeráide atá ag teacht chun cinn agus reachtaíocht ísealcharbóin.

1.5 Struchtúr an Phlean Forbartha

Cuimsíonn an plean forbartha sraith de ghnéithe ar leithligh, ach idirghaolmhara. Tá an plean struchtúrtha mar seo a leanas:

- Imleabhar 1: Ráiteas scríofa ina bhfuil na nithe seo a leanas:
    - Cuid 1: Fís agus Straitéis
    - Cuid 2: Cuspóirí Beartais Chathair Phort Láirge agus MASP
    - Cuid 3: Cuspóirí Beartas Cathrach & Contae Phort Láirge
  - Imleabhar 2: Caighdeáin Bainistíochta Forbartha
  - Imleabhar 3: Ag tacú le hagusíní (lena n-áirítear mar shampla: straitéis mhiondíola: riachtanas tithíochta agus measúnú éilimh (HNDA); Measúnú Tírdhreacha agus Muirdhreach Tréithreachta, RPS, ACA, Tuarascáil Timpeallachta SEA agus Tuarascáil Tionchair Nádúrtha.
- TABHAIR FAOI DEARA: Beidh mapáil a bhaineann le criosú úsáide talún, cuspóirí sonracha agus ábhair ábhartha eile ar fáil trí thairseach léarscáil ar líne (nasc le leanúint).

1.6 Clár Oibre na Náisiún Aontaithe 2030: An Plean Forbartha agus a Thorthaí

Is é atá i gclár oibre na NA 2030 ná plean gníomhaíochta do dhaoine, do na pláinéid agus don rathúnas. Leagtar amach sa phlean 17 Sprioc Forbartha

Inbhuanaithe (SDGS) a chomhtháthaíonn na trí thoisí dosheachanta d'fhorbairt inbhuanaithe - eacnamaíoch, sóisialta agus comhshaoil. Ó 2015, tá Éire ina shínitheoir do spriocanna forbartha inbhuanaithe na NA, agus tá sé seo le feiceáil go mór ar fud an NPF agus na SRSES.

Is straitéis fháis é an Beart Glas na hEorpa a bhfuil sé mar aidhm aige an AE a athrú go sochaí chothrom agus rathúil, le geilleagar nua-aimseartha, éifeachtúil acmhainní agus iomaíoch nuair nach bhfuil aon astaíochtaí glana de gháis cheaptha teasa i 2050 agus nuair a dhéantar fás eacnamaíoch a dhíchúpláil ó acmhainn úsáid. Baineann sé le feabhas a chur ar leas na ndaoine, ag déanamh na hEorpa aeráide neodrach agus an ghnáthóg nádúrtha a chosaint a bheidh go maith do dhaoine, an phláinéid agus an geilleagar. Is iad aidhmeanna an Déileáil Ghlais ná: don Eoraip a bheith neodrach ó thaobh na haeráide faoi 2050; chun beatha an duine, ainmhithe agus plandaí a chosaint trí thruailliú a ghearradh; Chun cabhrú le cuideachtaí a bheith ina gceannairí domhanda i dtáirgí agus i dteicneolaíochtaí glan; agus chun cuidiú le haistriú díreach agus cuimsitheach a chinntiú.

Leag an rannóg seo a leanas amach 8 bpointe a ionchorpraíonn cuspóirí uileghabhálacha na 17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe Chlár Oibre 2030 na Náisiún Aontaithe le haghaidh Forbartha Inbhuanaithe, na Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta mar atá leagtha amach sa Chreat Pleanála Náisiúnta agus i dTorthaí Straitéiseacha Réigiúnacha na Réigiún Theas Straitéis Spásúil agus Eacnamaíoch Réigiúnach. Sonraíonn siad conas a chuirfidh an plean forbartha leis, mar is féidir, i dtreo a ngnóthachtála agus aithnítear gach caibidil trí na deilbhíní ábhartha atá fostaithe thíos maidir leis seo.

a) **Forbairt a chur chun cinn atá dlúth, éagsúil, inbhuanaithe, athléimne: oiriúnaitheach d'athrú aeráide.**

Cuireann an Plean Forbartha fás inbhuanaithe dlúth ár gcathair, ár mbailte agus ár sráidbhailte. Cuirfidh an cineál seo forbartha luach agus cruthaíonn siad áiteanna níos tarraingtí inar féidir le daoine maireachtáil agus obair a dhéanamh. Go bhfuil go leor réimsí forbartha féideartha go léir inár lonnaíochtaí uirbeacha go léir, atá suite go lárnach agus go minic faoi úinéireacht phoiblí, atá oiriúnach agus in ann a athúsáid chun meascán cuí tithíochta, poist, taitneamhachtaí agus seirbhísí a sholáthar, ach a dteastaíonn cur chuige sruthlínithe agus comhordaithe uathu a bhforbairt, le hinfheistíocht maidir le bonneagar a chumasú (réitigh bunaithe ar an dúlra) agus taitneamhachtaí a thacú, chun a gcumas a bhaint amach. Is príomhthosaíocht é na réimsí straitéiseacha seo a ghníomhachtú agus dlús agus comhdhlúthú éifeachtach a bhaint amach, seachas níos mó sraoilleála uirbí d'fhorbairt uirbeach, chun ár lonnaíochtaí a éascú le bheith níos athléimní agus oiriúnaitheach d'athrú aeráide.

b) **Chun tacú le geilleagar láidir, inbhuanaithe, éagsúil agus rathúil mar bhonn taca le fiontar, nuálaíocht agus scileanna agus rochtain ar oideachas ardchaighdeáin do chách.**

Éascóidh an Plean Forbartha fiontar agus nuálaíocht a chothú ina dhiaidh sin a mheallfaidh infheistíocht agus tallann. Is féidir é a bhaint amach trí na tiománaithe eacnamaíocha náisiúnta agus réigiúnacha do Phort Láirge a thógáil mar atá liostaithe sna SRSE agus trí thacú le deiseanna chun an geilleagar a éagsúlú agus a neartú, chun poitéinseal na n-áiteanna a ghíaráil. Teastóidh an toradh seo a sheachadadh go mbeidh comhordú fáis agus áitiúchta le hinfeistíocht i mbonneagar, lena n-áirítear nascacht dhigiteach i scileanna agus tallann chun tacú le hiomaíochas eacnamaíoch agus fás fiontraíochta.

Tacóidh an Plean freisin le rochtain do chách, le raon áiseanna oideachais ardchaighdeán, ar saintréith saineúil é d'áiteanna tarraingteacha, rathúil agus iomaíocha. Bainfeadh seo amach trí thacú le fás agus uasghrádú na n-institiúidí acadúla go léir, go háirithe forbairt theicneolaíocht Institiúid Phort Láirge (WIT) chuig Ollscoil Theicneolaíoch an Oirdheiscirt (TUSE), agus naisc a chur chun cinn agus a chothú le gnó / fiontraíocht agus nuálaíocht theicneolaíoch. Is comhpháirteanna riachtanacha é foghlaim ar feadh an tsaoil agus tionscnaimh chathair sláintiúla i bPort Láirge de Stádas Foghlama UNESCO agus tacóidh an plean le leathnú an tionscnaimh chathair fhoghlama d'ionaid uirbeacha agus tuaithe eile den daonra trí líonraí atá ann cheana mar an tseirbhís leabharlainne, agus tacaíonn sé le hullmhúchán agus Straitéis Réigiún Foghlama a chur i bhfeidhm.

- c) **Tacú le geilleagar agus pobal tuaithe inbhuanaithe agus éagsúil; Chun turasóireacht inbhuanaithe a chur chun cinn a chosnaíonn an timpeallacht, cruthaíonn sé poist agus cuireann sé cultúr agus táirgí áitiúla chun cinn.**

Tacóidh an Plean le soláthar seirbhísí agus bonneagair i lonnaithe tuaithe chun fás eacnamaíoch tuaithe cuí a éascú ar bhealach inbhuanaithe. Éascófar é seo trí fhorbairt na bhfiontar agus na moil eacnamaíochta áitiúla a cheadóidh éagsúlacht níos leithne deiseanna fostaíochta a chruthú i gceantair thuaithe. Déanfaidh an Plean leas a bhaint as sócmhainní áitiúla, lena n-áirítear an duine, nádúrtha agus cultúrtha, trí chomhleanúnachas beartais feabhsaithe chun poitéinseal na gceantar tuaithe a ardú agus cur lenár bhfás áitiúil agus réigiúnach chomh maith lenár n-áiseanna turasóireachta agus fóillíochta, bonneagar agus áiseanna a fhorbairt a thacaíonn leis agus an mealladh a mheallann Cathair agus Contae Phort Láirge.

Tacaíonn an Plean agus éascaíonn seachadadh an Phlean Leathanbhanda Náisiúnta mar bhealach chun tuilleadh deiseanna a fhorbairt le haghaidh fiontar, fostaíochta, oideachais, nuálaíochta agus forbartha scileanna dóibh siúd a chónaíonn agus a oibríonn i gceantair thuaithe.

- d) **Chun tacaíocht a thabhairt, a fhorbairt agus a neartú go hinbhuanaithe ar nascacht idirnáisiúnta, náisiúnta, réigiúnach, áitiúil agus comharsanachta a chuirfidh ar chumas Phort Láirge a lánacmhainneacht a bhaint amach.**

Cuireann an Plean nascacht iompair phoiblí chun cinn ón náisiúnach go dtí an leibhéal áitiúil trí thacú le hinrochtaineacht agus idir ionaid maise agus scála agus comhtháthú níos fearr lena gceantair máguaird. Éascóidh an plean freisin seachadadh bonneagair agus seirbhísí iompair phoiblí chun freastal ar riachtanais na gcomharsanachtaí, na mbailte, na sráidbhailte agus na gceantar tuaithe chun an coincheap "10 nóiméad" cathrach / baile / pobail a éascú. Cuireann an Chomhairle na prionsabail atá san áireamh i Lámhleabhar Dearaidh chun cinn freisin do shráideanna uirbeacha (2019) do gach forbairt nua.

- e) **Bonneagar agus seirbhísí a sholáthar ar bhealach atá inbhuanaithe ó thaobh an chomhshaoil de, atá pleanáilte agus bunaithe ar bhonneagar agus cinntíonn sé bainistíocht inbhuanaithe dramhaíola uisce agus acmhainní comhshaoil eile agus tacaíonn sé le forbairt eacnamaíoch, folláine an duine agus gnóthachan bithéagsúlachta**

Spreagann an Plean cur chuige bunaithe ar bhonneagar bunaithe ar fhorbairt i bhforbairt inár lonnaíochtaí go léir a chuirfidh le laghdú carbóin agus feabhsú comhshaoil agus fás eacnamaíoch a bhaint amach. Beidh sé riachtanach comhoibriú le gníomhaireachtaí seachadta bonneagair chun seachadadh tráthúil an bhonneagair chumasaithe a éascú go dtí tailte criosaithe tosaíochta chun fás agus forbairt phleanáilte a sheachadadh.

- f) **Ár dtimpeallacht a oiriúnú, a chosaint agus a fheabhsú trí fhorbairt inbhuanaithe tosaíochta gníomh ar athrú aeráide ar fud an réigiúin, ag tiomáint an aistrithe chuig sochaí ísealcharbóin agus aeráide**

Bhí sé seo ina phríomh-bhreithniú sa phróiseas déanta plean agus tacóidh an plean le bearta chun athléimneacht a thógáil le hathrú aeráide ar fud Phort Láirge chun dul i ngleic le laghdú tionchair, cumas oiriúnaitheach, ardú feasachta agus ag soláthar do réitigh bunaithe ar an dúlra. Táimid tar éis polasaithe agus moltaí a thabhairt isteach chuig beartais agus tograí araon chun dul i ngleic agus dul i ngleic leis an athrú aeráide.

- g) **Ár n-oidhreacht nádúrtha, tírdhreacha, muirdhréimeanna, bithéagsúlacht, tógtha agus sócmhainní oidhreachta cultúrtha a chosaint, a chaomhnú agus a fheabhsú**

Cuimsíonn an Plean cur chuige seirbhísí éiceachórais don comhtháite Bainistiú talún, uisce agus acmhainní beo a chuireann caomhnú agus úsáid inbhuanaithe chun cinn ar bhealach cothrom. Cuireann ár bpolasaithe athghiniúint faoi stiúir oidhreachta chun cinn chun caighdeán ár mbailte agus ár sráidbhailte stairiúla a fheabhsú do chónaitheoirí agus do thurasóirí. Tugann siad leibhéal cuí cosanta do shuímh idirnáisiúnta, go náisiúnta agus go háitiúil a bhfuil tábhacht oidhreachta tógtha, seandálaíochta agus nádúrtha leo. Féachann an plean le réimsí de spás glas agus gorm agus gnáthoga cosúil le páirceanna, cosáin, agus coillearnacha a nascadh laistigh agus ar imeall ár sráidbhailte agus ár mbailte. Is féidir leis na réimsí seo raon buntáistí sóisialta, éiceolaíochta agus eacnamaíochta a sholáthar. Ní mór d'fhorbairtí cabhrú leis na naisc ghlasa thábhachtacha seo a sholáthar idir láithreáin forbartha, an tuath níos leithne, agus

ár gceantair uirbeacha. Cosnóidh agus cuirfidh an Plean Forbartha líonraí glas-ghorm chun cinn nuair a cruthaíodh iad, nó má tá plean daingean ann lena mbunaíocht, ach ní féidir leo aon rud seachas an mhian a chur chun cinn.

Leagann an Plean amach polasaithe chun ráithe chultúrtha Phort Láirge a fhorbairt mar phríomhchumasóir d'fhás fiontair, nuálaíocht, athghiniúint, áitiúcht agus forbairt pobail, sláinte agus folláine agus bearta tacaíochta faoi Chultúr 2025, Straitéis Cruthaitheach na hÉireann 2017-22 agus Plean Gníomhaíochta le haghaidh forbairt tuaithe.

Molann an plean le haghaidh infheistíochta i mbonneagar agus i dtionscnamh a fhorbróidh ról na n-ealaíon, Oidhreacht, Cultúr laistigh dár réigiún agus do phobail agus cabhróidh sé le seachadadh gníomhaíochtaí faoi straitéisí ealaíon, oidhreachta agus cultúrtha, lena n-áirítear sruthanna maoinithe atá leagtha amach i dTionscadal Éireann 2040 Infheistiú inár gcultúr, Teanga agus Oidhreacht 2018-2027 agus Oidhreacht 2030.

h) **Chun áiteanna a dhéanamh níos inbhuanaithe, cuimsitheach, éagsúil, inrochtana, agus sábháilte leis na caighdeáin dearaidh is airde.**

Cuireann an Plean áiteanna tarraingteacha, inrochtana, atá deartha go maith, inrochtana agus nasctha le réimse poiblí den scoth atá ina gcónaí i bpobail éagsúla agus comhtháite a bhaineann le caighdeán ard saoil agus folláine. Ní mór forbairt a bheith comhréireach agus báúil le riachtanais an phobail. Ní mór dúinn barr feabhais a bhaint amach i ndearadh ar fud na bhforbairtí go léir i bPort Láirge.

1.7 An Plean Forbartha a chur ar an eolas

Leagtar amach thíos na príomhdhoiciméid bheartais idirnáisiúnta, náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla, treoirlínte agus pleananna a threoraíonn ullmhú an Phlean Forbartha Cathrach agus Contae Áitiúla Phort Láirge.

1.7.1 Beartas agus Treoracha Idirnáisiúnta

- NA (1992) an Coinbhinsiún um Éagsúlacht Bhitheolaíoch (CBD)
- UNESCO (1972) an Coinbhinsiún um Chosaint an Domhain Chultúrtha agus Oidhreacht Nádúrtha
- Comhairle na hEorpa (1996) An Straitéis Éagsúlachta Bitheolaíochta agus Tírdhreacha Pan-Eorpach
- Comhairle na hEorpa (1996) Coinbhinsiún Tírdhreacha na hEorpa 2000.
- Creat-Treoir Straitéise Mara an AE (MSFD)
- An AE Threoir Phleanála Spásúlachta Mara (MSP)
- Creat-Treoir Uisce an AE (WFD)
- Treoir maidir le tuilte an AE

- Treoir um Measúnacht Straitéiseach Comhshaoil an AE
- Treoir um Chóireáil Fuíolluisce Uirbeach an AE
- Treoracha Treoir maidir le hÉin an AE agus Gnáthóga
- Treoir maidir le níotráití an AE
- Treoir maidir le torann comhshaoil an AE
- Straitéis Bonneagair Ghlais an AE
- Comhaontú na NA (2015) i bPáras
- Clár oibre na NA (2015) 2030 le haghaidh forbartha inbhuanaithe (lena n-áirítear spriocanna forbartha inbhuanaithe)
- Spriocanna aeráide agus fuinnimh an AE 2020 agus 2030 chomh maith le Téarma 2040 agus 2050 garspriocanna agus spriocanna
- Cúnant na Méaraí le haghaidh Aeráide agus Fuinnimh

1.7.2 Reachtaíocht Náisiúnta

- An tAcht um Pleanáil agus Forbairt agus Rialacháin, 2000 go 2020 (arna leasú).
- An tAcht um Athchóiriú Rialtais Áitiúil, 2014 (arna leasú)
- An Bille um Bainistíocht Pleanála agus Forbartha Muirí, 2021
- Na hAchtanna um Sheirbhísí Uisce, 2007 go 2017
- An tAcht um Chosaint an Chomhshaoil, 2003
- Acht Fiadhúlra (Leasú) 2000
- An tAcht um Oidhreacht Ailtireachta (Fardal Náisiúnta) agus Séadchomharthaí Stairiúla (Forálacha Ilghnéitheacha), 1999
- An tAcht Oidhreachta, 1995
- Achtanna na Séadchomharthaí Náisiúnta, 1930-1994

1.7.3 Polasaí Náisiúnta

- Rialtas na hÉireann (2020) Treochlár um Chuimsiú Sóisialta: Uaillmhianta, Spriocanna agus Tiomantais 2020-2025
- Rialtas na hÉireann (2019) Roghanna Tithíochta dár ndaonra atá ag dul in aois
- Rialtas na hÉireann (2019) Polasaí Náisiúnta Cóiríochta do Mhic Léinn
- Rialtas na hÉireann (2019) Plean Gníomhaíochta Aeráide chun dul i ngleic le miondealú aeráide.
- Rialtas na hÉireann (2018) Tionscadal Éireann 2040 - Plean Forbartha Náisiúnta 2018-2027

- Rialtas na hÉireann (2018) Tionscadal Éireann 2040 - Creatlach Pleanála Náisiúnta
- Rialtas na hÉireann (2018) Treochlár Forfheidhmithe don Chreat Pleanála Náisiúnta
- Rialtas na hÉireann (2018) Straitéis Náisiúnta Athúsáide Tithíochta Folamh 2018-2021
- Rialtas na hÉireann (2018) Plean Bainistíochta Abhantraí 2018 - 2021
- Rialtas na hÉireann (2016) Plean Gníomhaíochta na hÉireann a atógáil le haghaidh tithíochta agus easpa dídine
- Rialtas na hÉireann (2010) an Plean Gníomhaíochta um Fhuinneamh In-athnuaite Náisiúnta
- Dhplg (2019) dréacht Treoirlínte um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe Athbhreithnithe
- DSPRP (2018) forbairt uirbeach agus airde tógála: Treoirlínte d'Údaráis Phleanála
- DSPRP (2018) Treoirlínte d'Údaráis Áitiúla agus don Bhord Pleanála maidir le Measúnuithe Tionchair Timpeallachta a dhéanamh
- DSPRP (2018) Dréacht-Treoirlínte Seirbhísí Uisce d'Údaráis Phleanála
- DHPRD (2017) Cuid V den Acht um Pleanáil agus Forbairt: Treoirlínte
- DHPCLG (2017) Treoirlínte Eatramhacha d'Údaráis Phleanála maidir le Pleananna Reachtúla Fuinneamh In-athnuaite agus Athrú Aeráide
- Straitéis Dháil (2016) don Earnáil Cíosa
- DECLG (2015) Tithíocht Uirbeach Inbhuanaithe, Caighdeán Deartha d'Árasáin Nua: Treoirlínte d'Údaráis Phleanála
- DECLG (2014) Straitéis Tithíochta Sóisialta 2020: Tacaíocht, Soláthar agus Athchóiriú
- Ráiteas Beartais Easpa Deasca DECLG (2013)
- DECLG (2012) Deis Acmhainní - Beartas Bainistíochta Dramhaíola in Éirinn
- DECLG (2012) Ár dTodhchaí Inbhuanaithe - Creat le haghaidh Forbartha Inbhuanaithe d'Éirinn
- DECLG (2011) Lámhleabhar Treorach um Fhorbairtí Tithíochta Neamhchríochnaithe a Bhainistiú
- DECLG (2011) Straitéis Náisiúnta Tithíochta do Dhaoine faoi Mhíchumas 2011-2016
- DECLG (2011) Draenáil agus míntíriú Bogaigh: Dréacht-Treoirlínte d'Údaráis Phleanála
- DEHLG (2007) Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012
- DCENR (2013) Straitéis Dhigiteach Náisiúnta d'Éirinn
- An Ghníomhaireacht Tithíochta (2019) Tithíocht a dhearadh chun freastal ar riachtanais gach duine
- An Ghníomhaireacht Tithíochta (2018) Atógáil Comharsanacht na hÉireann
- An Ghníomhaireacht Tithíochta agus an Ghníomhaireacht Uirbeach (2018) Árasáin Cháilíochta agus Tithíocht Uirbeach
- DCYA (2019) Torthaí Níos Fearr, Todhchaí Níos Gile: An Creat Beartais Náisiúnta do Leanaí agus do Dhaoine Óga, 2014-2020
- DTTAS (2019) Beartas Náisiúnta Spóirt 2018 - 2027

- DCCAÉ (2018) Creat Náisiúnta Oiriúnaithe: Pleanáil d'Éirinn Athléimneach Aeráide
- DCCAÉ (2017) Plean Náisiúnta Maolaithe 2017
- DCCAÉ (2017) Plean Gníomhaíochta um Éifeachtúlacht Fuinnimh d'Éirinn # 4 2017-2020
- DCCAÉ (2016) Ár dTuarascáil Inbhuanaithe Dul Chun Cinn Todhchaí 2015
- DAH (2016) Beartas Murtall agus Plean Gníomhaíochta - Meáchan Sláintiúil d'Éirinn
- Plean Gníomhaíochta Fisiciúil Náisiúnta DoH, DOH (2016)
- DCENR (2015) aistriú na hÉireann go todhchaí fhuinnimh ísealcharbóin
- Uisce Éireann (2015) Plean Straitéiseach Seirbhísí Uisce
- RAHG (2014) Straitéis Náisiúnta Tírdhreacha d'Éirinn
- Plean Gníomhaíochta Fisiciúil Náisiúnta (2013) - Faigh Éire Ghníomhach
- Straitéis Náisiúnta um Aosú Dearfach DOH (2013)
- DCENR (2012) Straitéis Fhuinnimh In-athnuaite 2012-2020
- Ponc (2012) Taisteal Níos Cliste: Beartas Iompair nua d'Éirinn 2009-2020
- Treoirlínte Bainistíochta Tráchtá DoT (2012)
- NDA (2012) ag tógáil do gach duine: Cur chuige dearaidh uilíoch
- NDA agus REOG (2011) Rochtain: Inrochtaineacht foirgneamh agus áiteanna stairiúla a fheabhsú
- NTA (2011) Lámhleabhar Rothaíochta Náisiúnta
- DOT (2009) - Creat Beartais Rothaíochta Náisiúnta
- DEHLG, ROS (2008) Soláthar scoileanna agus an córas pleanála: Cód Cleachtas
- DEHLG (2007) Pleananna Forbartha DEHLG (2005) - Tithíocht Tuaithe Inbhuanaithe
- NDA (2004) Straitéis Náisiúnta Míchumais
- DAHGI (2002) Plean Oidhreachta Náisiúnta
- DEHLG (2003) Oidhrecht Ailtireachta: Cosaint d'áiteanna adhartha poiblí: Treoirlínte d'Údaráis Phleanála
- DHPRD (2019) Creat Náisiúnta um Pleanáil Mara (Dréacht Comhairliúcháin)

1.7.4 ROINN 28 Treoirlíne Aireachta

Deir alt 28 den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 (arna leasú) go bhféadfaidh an tAire treoirlínte a eisiúint d'údaráis phleanála maidir le haon cheann dá bhfeidhmeanna faoin Acht seo agus beidh aird ag na húdaráis phleanála ar na treoirlínte sin i gcomhlíonadh a bhfeidhmeanna.

Teastaíonn breithniú ar gach údarás pleanála beartais agus cuspóirí an Aire atá sna Treoirlínte agus an Dréachtphlean Forbartha agus an Plean Forbartha á n-ullmhú agus á ndéanamh acu, agus ráiteas a chur leis an Dréachtphlean Forbartha agus leis an bPlean Forbartha a léiríonn an méid seo a leanas:

- (i) Conas a chuir an tÚdarás Pleanála beartais agus cuspóirí an Aire i bhfeidhm sna Treoirlínte agus iad ag smaoineamh ar a n-iaratas ar an gceantar nó ar chuid de limistéar an phlean forbartha, nó
- (ii) Más infheidhme, go bhfuil an tÚdarás Pleanála tar éis na tuairime nach féidir, mar gheall ar nádúr agus tréithe an cheantair nó cuid de limistéar an phlean forbartha, chun beartais agus cuspóirí áirithe an Aire atá sna Treoirlínte a chur i bhfeidhm nuair Ag smaoineamh ar chur i bhfeidhm na mbeartas sin sa cheantar nó mar chuid de limistéar an phlean forbartha agus tabharfaidh sé cúiseanna le foirmiú na tuairime agus cén fáth nár cuireadh beartais agus cuspóirí an Aire i bhfeidhm amhlaidh.

Seo a leanas liosta de na Treoirlínte Pleanála Aireachta atá infheidhme faoi láthair a eisíodh faoi Alt 28 den Acht:

- Caomhnú Crann - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála
- Struchtúir antennaí Teileachumarsáide agus Tacaíochta - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (1996)
- Treoirlínte um Measúnú Straitéiseach Timpeallachta (SEA) (2004)
- Cairéil agus gníomhaíochtaí coimhdeacha (2004)
- Treoirlínte Tithíochta Tuaithe Inbhuanaithe (2005)
- Treoirlínte Bainistíochta Forbartha (2007)
- Plean Forbartha - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2007)
- Tithíocht Cáilíochta do Phobail Inbhuanaithe - Treoirlínte Deartha (2007)
- Soláthar scoileanna agus an córas pleanála (2008)
- Measúnú cuí ar phleananna agus ar thionscadail in Éirinn - Treoir d'Údaráis Phleanála (2009)
- An Córas Pleanála agus Bainistíocht Riosca Tuilte - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2009)
- Forbairt chónaithe inbhuanaithe i gceantair uirbeacha (cathracha, baile agus sráidbhailte): Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2009)
- Nóta teorach ar phríomhstraitéisí (2010)
- Treoirlínte Pleanála Réigiúnacha a chur i bhfeidhm - Treoir Dhea-Chleachtais (2010)
- Cosaint Oidhreachta Ailtireachta - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2004), mar nuashonraithe (2011)
- Treoirlínte Pleanála Miondíola d'Údaráis Phleanála (2012)
- Treoirlínte um Pleanáil Spásúil agus Bóithre Náisiúnta (2012)
- Treoirlínte d'Údaráis Phleanála ar Alt 261A den Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 agus Forálacha Gaolmhara (2012) mar nuashonraithe (Iúil 2012)
- Scéimeanna Ranníocaíochta Forbartha - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2013)
- Pleananna Ceantair Áitiúla - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2013)
- Straitéis Náisiúnta Tírdhreacha d'Éirinn 2015-2025

- Áiseanna Cúram Leanaí: Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2001) Mar a nuashonraítear é le Ciorclán Litir PL3 / 2016 (2016)
- Treoirlínte Eatramhacha d'Údaráis Phleanála maidir le Pleananna Reachtúla, Fuinneamh In-athnuaite agus Athrú Aeráide (2017)
- Cuid V den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 (2017)
- Forbairt uirbeach agus airde tógála - Treoirlínte d'Údaráis Phleanála (2018)
- Treoirlínte d'Údaráis Phleanála agus don Bhord Pleanála maidir le Measúnacht Tionchair Timpeallachta a dhéanamh (2013), mar nuashonraithe (2018)
- Caighdeáin Dearaidh Tithíochta Uirbhí Inbhuanaithe d'árasáin nua (2015), mar nuashonraithe (2018)
- Treoirlínte um Fhorbairt Fuinnimh Gaoithe (2006 agus Dréacht 2019)
- Lámhleabhar Dearaidh do Bhóithre Uirbeacha agus Sráideanna (2013) mar nuashonrú i 2019
- Sprioc-Mhodheolaíocht Soláthair Tithíochta le haghaidh Pleanáil Forbartha 2020

1.7.5 Pleananna agus Polasáí Réigiúnacha

- SRA (2020) Straitéis Spásúil agus Eacnamaíochta Réigiúnach 2020-2032

TABHAIR FAOI DEARA: Níl an liosta seo uileghabhálach agus cabhróidh doiciméid bhreise le hullmhú an Dréachtphlean Forbartha Cathrach agus Contae a threorú. Tá liosta iomlán de na hacrainmneacha do na comhlachtaí dá dtagraítear thuas mar aon lena teidil iomlána ar fáil thíos. Ar mhaithe le soiléireacht, léiríonn an liosta an bhfuil teideal na Roinne Rialtais ábhartha in úsáid faoi láthair, nó an bhfuil sé curtha in ionad.

DAHG: An Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta (curtha in ionad)

DAHGI: An Roinn Ealaíon, Oidhreachta, Gaeltachta agus Oileán (curtha in ionad)

DBEI: Roinn Gnó, Fiontar agus Nuálaíochta (in úsáid)

DCCAE: An Roinn Chumarsáide, Gníomhaíochta Aeráide agus Comhshaoil (in úsáid)

DCENR: An Roinn Chumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádúrtha (in ionad)

DCYA: An Roinn Leanaí agus Gnóthaí Óige (in úsáid)

DECLG: An Roinn Chomhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil (in ionad)

DEHLG: An Roinn Chomhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil (in ionad)

DELG: An Roinn Chomhshaoil agus Rialtais Áitiúil S (in ionad) des: An Roinn Oideachais agus Scileanna (in úsáid)

DHPCLG: An Roinn Tithíochta, Pleanála, Pobail agus Rialtais Áitiúil (curtha in ionad) DPGG Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil (in úsáid)

DOE: An Roinn Chomhshaoil S (in ionad): An Roinn Sláinte (in úsáid)

DOT: An Roinn Iompair (curtha in ionad)

Dribe: Feidhmeannach Réigiúnach do Dhaoine gan Dídean Átha Cliath

DTTAS: An Roinn Iompair, Turasóireachta agus Spóirt (in úsáid)

AE: An tAontas Eorpach

NDA: Údarás Náisiúnta Míchumais (in úsáid)

NTA: Údarás Náisiúnta Iompair (in úsáid)

UCD: Coláiste na hOllscoile, Baile Átha Cliath

NA: Na Náisiúin Aontaithe

UNESCO: Eagraíocht Oideachais, Eolaíochta agus Cultúrtha na Náisiún Aontaithe